

FELLESPROSJEKTET ARNA – STANGHELLE, FORBEREDENDE ARBEIDER

MERKNADSBEHANDLING OPPSTART BK

01A	Andre revisjon	15.11.2023	JOFI	SILD	EISI	
00A	Første revisjon	12.10.2023	SILD	JOFI	EISI	
Rev.	Revisjonen gjelder	Dato	Utarb. av	Kontr. av	Godkj. av	
Tittel: Merknadsbehandling oppstart BK		Ant. sider	Fritekst 1d			
		79	Fritekst 2d			
			Fritekst 3d			
			Produsent	COWI		
		Prod. dok. nr.				
		Erstatning for				
		Erstattet av				
Prosjekt: Fellesprosjektet Arna – Stanghelle, forberedende arbeider Parsell: 01		Dokument nr. FAS-01-A-00095		Rev. 01A		
Statens vegvesen		Dokument nr.		Rev.		

Merknadsskjema – planoppstart

Plannavn	Fellesprosjekt Arna- Stanghelle (FAS)
Arealplan-ID	71430000
Saksnummer	PLAN-2023/14350
Utarbeidet av	COWI
Sist revidert	15.11.2023

Sammendrag

Varsel om oppstart ble sendt til myndigheter og berørte grunneiere i brev 28.08.2023 og annonsert i Bergens Tidende og Bygdnytt 30.06.2023. Frist for å komme med innspill til planarbeidet ble satt til 21.08.2023. Det kom inn totalt 21 merknader og uttalelser, hvorav 4 private merknader og 17 offentlige uttalelser.

Merknader som *tas til følge* er merknader som har ført til endringer enten i plankart, bestemmelser eller planbeskrivelse. Det er tatt med en beskrivelse av hvordan dette ivaretas. Merknader som *tas til etterretning* er merknader som skal vurderes nærmere i løpet av planprosessen, mens merknader som *tas til orientering* er merknader hvor det ikke gjøres spesielle tiltak i planarbeidet.

De private merknadene går i stor grad ut på ønske om mer informasjon knyttet til egen eiendom og hva endringene har å si for grunneier. Det er bekymringer knyttet til adkomst til eiendom, konsekvenser for lokalsamfunnet og påvirkninger i anleggsfasen.

Offentlige uttalelser berører tema som går på barn og unges interesser, offentlig infrastruktur, trafiksikkerhet og konsekvenser av flytting av sjødeponi. Det er viktig å bemerke at noen av uttalelsene berører tema som allerede er utredet i vedtatt plan for E16 og Vossebanen, Arna-Stanghelle, og som ikke inngår i reguleringsendringene.

Nr.	Avsender	Hovedpunkt i merknad/uttalelse	Forslagsstillers kommentar
Private merknader:			
1	23/115855-6 23/115855-12 Jan Atle Ellingsen Gnr.271 bnr.4 02/07-2023 27/07-2023	Ønsker mer informasjon knyttet til sin eiendom. Grunneier har selv tenkt å regulere eiendommen, og krever at det planlegges for en sikker adkomst på eiendommen. Mener at slik det er tegnet nå blir det hindret adgang til egen eiendom. Grunneier bruker stort sett Vestredalen til fjellet. Det må være mulig i fremtiden å kjøre inn til eiendommen og parkere bil og traktor. Området kan ikke bli etterlatt som en stor steinrøys. Viser til at Vestredalen er et godt jaktterreng og mener konsekvensene for hjortevilt vil være store. Ber om at konsekvensene av det planlagte tiltaket blir	Forslagsstiller legger opp til dialog med grunneiere og interessenter som blir direkte berørt. Tas til etterretning. Eiendom gnr.271 bnr.4 er en stor eiendom. Grunneier peker på Vestredalen, som er markert som BAA4 i vedtatt plankart (kartblad 29). Endringene i planarbeidet vil ikke medføre endringer i tilkomst til BAA4. Dersom endring av reguleringsplan gir endret tilkomst til gnr. 271, bnr. 4 vil det bli sett på i planarbeidet. Se svar pkt.2 Tas til orientering. Alle områder som tas i bruk til midlertidig bygge- og anleggsområder skal tilbakeføres til eksisterende bruk, opphavlig arealtilstand, etter anleggsgjennomføring.

		konsekvensanalysert. 6. Er enig i at fellesprosjektet representerer viktig oppgradering av tog/vei på Vestlandet. Imidlertid er det slik at tiltaket har store konsekvenser for meg som grunneier og Trengereid som lokalsamfunn. Ønsker at påvirkningen i anleggsfasen og etter anleggsfasen blir så avgrenset og nøytrale som mulig. 7. Endringene knyttet til planarbeidet på Trengereid er så omfattende og inngripende for meg som grunneier og alle som bor på Trengereid at dette vil få store konsekvenser for miljø og samfunn. Krever at det gjøres en grundig konsekvensutredning. 8. "Tarmen" som er tegnet inn som nytt tiltaksområde (fra toppen av Trengereidsvingene og helt ned til Sørfjorden) vil i praksis blokkere alle muligheter for å utvikle 271/4. Det betyr at planer med å sette opp driftsbygninger og våningshus ikke lar seg gjennomføre. 9. Ønsker at det tas kontakt med Landbrukskontoret i Bergen kommune og involverer dem i det videre arbeidet. Det kan ikke være slik at det beslaglegges mer areal enn det som strengt tatt er nødvendig. Dere kan heller ikke hindre annen utvikling av områdene i hele anleggsperioden, da dette vil med størst sannsynlighet sette en permanent stopp for mine planer. Dere må fremlegge detaljerte planer og disse må utarbeides på en så skånsom måte som mulig. 10. Mener at stenging av Trengereidsvingene er for stort inngrep og ønsker at det utgreies alternativer for å holde det åpent, slik som i opprinnelig plan. 11. Tiltakshaver må sikre at grunneier i anleggsperioden har tilgang til terrenget (Vestredalen) gjennom hele tiltaksperioden. Hvis denne tilkomsten blokkeres vil det ikke være mulig å komme inn i terrenget annet enn å benytte store omveier fra Gullbotn. 12. Tiltakshaver må sikre at det planlegges og prosjekteres god tilkomst til terrenget (Vestredalen) etter at anlegget er ferdig. Det må legges opp til gårdsvei/sykkel/gangvei i overkant av tunnelmunningene, eller annet egnet sted. Arealene må være tilgjengelige. 13. Ønsker at tiltakshaver i minst mulig grad skal legge opp til erverv av grunn og heller går i positiv dialog med grunneier om å gi disposisjoner til bruk av arealer i anleggsfasen, og at arealene tilbakeføres ved anleggsfasens slutt.	5. Reguleringsplan for E16 og Vossebanen, Arna-Stanghelle ble vedtatt i 2022. En revisjon av gjeldende plan med tilhørende konsekvensutredninger inngår ikke som en del av dette planarbeidet. Endring av reguleringsplan på Trengereid er vurdert å ikke utløse krav om konsekvensvurdering jf. plan- og bygningslova §4-2 og forskrift om konsekvensutredning. Dersom Vestredalen blir liggende innenfor planområdet i planforslaget vil virkningene for vilt i Vestredalen bli vurdert. 6. Tas til orientering. Påvirkning i, under og etter anleggsfasen skal begrenses så langt det lar seg gjøre. Det er ikke mulig å bygge ut et så stort anlegg uten påvirkninger og konsekvenser. Alle områder som tas i bruk til midlertidig bygg- og anlegg skal tilbakeføres til eksisterende bruk, opphavelig arealtilstand, etter anleggsgjennomføring. 7. Tas ikke til følge. Det er ikke krav til konsekvensutredning for endringene på Trengereid, jf. plan- og bygningsloven §4-2 og forskrift om konsekvensutredning. 8. Tas til orientering. Det varsle området fra Trengereidsvingene og ned til Sørfjorden er tatt med for å sikre areal til midlertidig bygge- og anleggsområde, slik at man kan få på plass utslippsledning langs elva/bekken i anleggsfasen. Det er ikke planlagt permanente tiltak som vil bli til hinder for eventuelle driftsbygninger og våningshus. 9. Tas til orientering. Detaljerte tegninger og beskrivelse av tiltakene vil komme frem av planmaterieell til offentlig ettersyn. Hvor mye areal som er nødvendig å ta med for å gjennomføre nødvendige endringer skal begrenses så langt det lar seg gjøre. Områder som det ikke er varslet oppstart for nå og som ligger i vedtatt reguleringsplan er ikke en del av dette planarbeidet. Bergen kommune er høringspart i saken. 10. Tas til orientering. Det er vurdert at midlertidig stenging av Trengereidsvingene med omkjøring via Gamle Vaksdalsvegen og midlertidig rundkjøring på Rødberg, er den beste løsningen under anleggsperioden. Både når det gjelder fremkommelighet og trafiksikkerhet. 11. Tas til orientering. Det foreligger allerede en vedtatt plan for området. Det er ikke sikkert det vil være mulig å få til tilkomst i hele anleggsperioden. 12. Tas til etterretning. Dersom endringene i dette planarbeidet berører tilkomst til eiendommen, vil det bli sett på ny tilkomst. 13. Tas til etterretning. Det reguleres i hovedsak til midlertidig bygge- og anleggsområde, som vil si at arealet vil tilbakeføres etter endt anleggsvirksomhet. Gang- og sykkelvegen i Trengereiddalen kan

			bli flytta inntil hovedvegen, noe som vil gi mindre permanent beslag på grunneiers eiendom.
2	23/115855-28 Jan Atle Ellingsen v/ Harris advokatfirma AS Gnr.271 bnr.4 16/08-2023	Ønsker beskrivelse for i hvilken grad reguleringsendringen for Trengereid/Rødberg angår eiendom gnr.271 bnr.4. Hvilke tiltak/inngrep er tiltenkt denne eiendommen? Det er gitt for knapp informasjon for at grunneier skal kunne forstå hva som er tiltenkt, og dermed også ivareta sine interesser. Ønsker redegjørelse.	Det er kun sendt ut varsel om oppstart av planarbeid/omregulering, som er et formelt steg i en prosess fram mot et planforslag som skal på offentlig høring. Forslagsstiller vil ha dialog med grunneiere og interessenter som blir direkte berørt. De fleste tiltakene er <i>midlertidige tiltak</i>. Det ene gjelder at det vil etableres en trygg, god og stabil tilkomst til Trengereid via Rødberg når øvre deler av Trengereidsvingene må stenges ifb. anleggsgjennomføringen. Som tilkomst til busslommer langs E16 vil det da være behov for en midlertidig løsning for gangtrafikken. Andre tiltak som kan berøre 271/4 gjelder behov for å legge et midlertidig plastrør på overflaten nedover i elvetraseen/-løpet til sjøen. Dette gjelder i forbindelse med søknad for utslipp av rensa tunneldrivevann på dypt vann i fjorden. Dimensjon og trase for dette må avklares nærmere. Gang- og sykkelvegen for deler av Trengereiddalen vil bli kunne bli flyttet inn mot fylkesvegen. Endelig svar på hva omreguleringen direkte/indirekte betyr for eiendom 271/4 vil komme frem i planforslaget. Se pkt.1 og 2. Planforslaget vil bli sendt på høring og offentlig ettersyn og grunneier kan da komme med merknad til planforslaget.
3	23/115855-29 Per Inge Kvam v/ Harris advokatfirma AS Gnr.262 bnr.4 16/08-2023	Stiller spørsmål til i hvilken grad varslet reguleringsendring rører ved gnr.262 bnr.4, Hardangervegen 2400. Ut ifra kartutsnittet sendt til grunneier ser det ut til at reguleringsgrensen går i grensen til eiendom 262/4. Ønsker en klarhet i dette.	Varslet område for omregulering i Trengereiddalen (ovenfor E16) gjelder ikke eiendom 262/4. Området er varslet fordi det vurderes noen mindre justeringer av planen knyttet til renseløsning, bekkeinntak, skredsikring, og midlertidig omlegging av høyspentkabler i anleggsfasen. Endelig svar på hva omreguleringen gir av endringer i planen har vi ikke svar på nå, men for ferdig anlegg vil det fremdeles være regulert som massedeponi med plassering av inntil 300.000 m³, forbijøringsfelt fv.49, og gang- og sykkelvei. Gnr. 262, bnr. 4 er varslet som nabo til varslingsområdet.

4	23/115855-19 Ragnvald Valle og Linda Skår Gnr.271 bnr.5 18/08-2023	Gjør oppmerksom på at det er grunneier av gnr.271 bnr.5 som har tinglyst rett til bruk av vannressursene fra elven som passerer ved/gjennom eiendommen og som renner ut i Osterfjordbassenget. Det er viktig at FAS sikrer gnr.271 bnr.5 sine tinglyste retter til bruk av vannressursene og ikke hindrer muligheten for bruk/utvikling av disse vannressursene til næringsformål. Ber om å bli involvert i det videre planarbeidet.	Tas til orientering. Det er behov for å legge et midlertidig plastrør på overflaten nedover i elvetraseen/-løpet til sjøen. Endelig svar på hva omreguleringen direkte/indirekte betyr for eiendom 271/5 vil komme frem av planforslaget. Det er kun sendt ut varsel om oppstart av planarbeid/omregulering, som er et formelt steg i en prosess fram mot et planforslag som skal på offentlig høring. Planforslaget vil bli sendt på høring og offentlig ettersyn og grunneier kan da komme med merknad til planforslaget
Høringsinstanser:			
1	23/115855-10 Barn- og unges representant 10/07-2023	Saksutredningene må dokumentere hvilke konsekvenser planforslaget kan ha for barn og unge, samt hvordan deres interesser skal ivaretas. For et godt beslutningsgrunnlag bør det særlig dokumenteres eventuelle forhold der deres interesser kommer i konflikt med andre hensyn. Viser også til RPR-BU punkt 5a om at arealer og anlegg som skal brukes av barn og unge skal være sikret mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare. Dette vil også gjelde i en anleggfase. Ved omdisponering av arealer som er i bruk eller egnet for barns lek, må det vurderes etablering av fullverdige erstatningsarealer, ref. RPR-BU punkt 5d. Trygg ferdsel til viktige målpunkt må ivaretas for alle aldersgrupper og følges opp med nødvendige tiltak. Opplevd trygghet må også vektlegges, da opplevd utrygghet kan bidra til redusert bruk av arealer og ferdselsårer. Ved eventuelle dispensasjonssøknader må barn og unges interesser inkluderes i en fordel- og ulempevurdering. God informasjon og dialog med berørte innbyggere bør tilstrebes i hele prosessen. Det vises også til plan- og bygningslovens krav om medvirkning fra barn og unge. Slik involvering bør vurderes, og det bør begrunnes og dokumenteres dersom dette ikke gjennomføres.	Tas til etterretning. Planmaterialet skal omtale virkningene endringene har for barn og unge. Tas til orientering. Tas til orientering. Tas til orientering. Eventuelle dispensasjonssøknader kommer i etterkant av planfasen. Tas til orientering. Det er kun sendt ut varsel om oppstart av planarbeid/omregulering, som er et formelt steg i en prosess fram mot et planforslag som skal på offentlig høring. I planprosessen vil virkningene for barn og unge vurderes.
2	23/115855-33 Byantikvaren 31/07-2023	Vanskelig å se hva som blir de reelle konsekvensene av planutvidelsene- og endringene for kulturmiljø ut fra oppstartsmeldingen og tilgjengelige dokumenter. Det må gjøres rede for konsekvensen for kulturmiljøene, de enkelte objektene og hvordan planutvidelsen sikrer	Det er kun sendt ut varsel om oppstart av planarbeid/omregulering, som er et formelt steg i en prosess fram mot et planforslag som skal på offentlig høring. Tas til følge. Det utarbeides egen fagrapport/KU for kulturminner og kulturmiljø som gjør rede for virkningene tiltakene i planen har

		ivaretagelse av kulturmiljøene, eventuelt hvilke avbøtende tiltak som blir vurdert. 3. Må se til Bergen kommunes vedtatte kulturmiljøplan og kulturminnestrategi "Identitet med særpreg". <i>Naustvika og Trengereid:</i> 4. Den gamle Vossebanen går gjennom delområdene på Trengereid og Naustvika. Mellom Nesttun og Tunestveit er strekningen fredet og i bruk som museumsjernbane. Fra Tunestveit til Skulstastøa har strekningen hensynssone kulturmiljø i KPA2018. I tilknytning til jernbanen er tunneler og skjæringer, stasjoner, støttmurer, trallebaner, perronger, mm. viktige objekter som må ivaretas. I tillegg til jernbanetraseen er begge planområdene viktige kulturmiljø knyttet til landbruk, industrihistorie og krigsminner. I områdene finnes det også enkeltobjekter med høy verneverdi. 5. I Naustvika er det flere gårdstun med eldre bebyggelse og det er registrert to grindløer hvor det finnes bygningsrester fra perioden 1500-1700. 6. <i>Espelend:</i> Gardstun Arnadalen har hensynssone H570_6 i gjeldende plan og grenser til planområdet som skal endres. Det er i dette området en rekke kulturminner og et viktig kulturmiljø med svært stor tidsdybde. Det er i og i tilknytning til planområdet registrert og gravd ut dyrkingsspor, rituelle offerplasser, førreformatoriske veifar, postvei og et rekketun med bygninger ble tatt i bruk i 1864.	for kulturarv for sjødeponi ved Naustvika. Virkninger for kulturminner for de andre endringene i planarbeidet, blir beskrevet i planbeskrivelsen. 3. Tas til orientering. 4. Se svar pkt. 2. 5. Se svar pkt. 2. 6. Tas til etterretning. Tiltakene i denne planen vil trolig ikke berøre hensynssone for Gardstun Arnadalen.
3	23/115855-26 Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett 01/08-2023	1. Stiller spørsmål til når det er reelt at anleggsarbeidet med FAS starter? 2. Stiller spørsmål når Trengereidsvingene vil bli stengt for ordinær trafikk? 3. Bergen kommune er eier av Trengereid oppveksttun, skole og barnehage. Tid for oppstart av anleggsarbeidet er avgjørende for hvordan vi planlegger videre drift i våre bygg i årene framover.	1. Anleggsstart er per i dag ikke avklart. Dersom det gis oppstartstillatelse i statsbudsjettet høsten 2023, kan forberedende entrepriser (tidligst) starte høsten 2024. 2. Stenging av øvre del av Trengereidsvingene for ordinær trafikk vil være aktuelt tidlig i anleggsarbeidet, og vare i flere år. Endelig omfang/varighet må avklares nærmere, men det er ikke mulig å bygge Arna-Stanghelle prosjektet uten langvarig og omfattende steintransport øverst i Trengereidsvingene. 3. For å gi en trygg, stabil og tilnærmet fullgod tilkomst til bygda i anleggsfasen vil det etableres et midlertidig kryss ved Rødberg.
4	23/115855-14 Kystverket 08/08-2023	1. Viser til deres uttalelse datert 16.08.2021 med tittelen "<i>Fråsegn til reguleringsplan for E16 og sjødeponi – Sørkjorden ved Arna, Vaksdal, Stanghelle – Vestland fylke</i>". Kystverket har vurdert at endringene ikke er i konflikt med areal til farleden eller med navigasjonsinstallasjoner i området. 2. Minner om at selve tiltaket med sjødeponi kan være	1. Tas til orientering. 2. Tas til orientering. 3. Det er krav om KU for flytting av deponi fra Romslo til Naustvika. Det tas til orientering at kystverket forutsetter at forhold som gjelder sjøtransport og havn ikke trenger ny konsekvensutredning.

		søknadspliktig etter havne- og farvannsloven § 14. 3. Det er vurdert at endringene ikke trenger ny konsekvensutredning. Kystverket forutsetter at det tidligere er vurdert/drøftet om det er krav om konsekvensanalyse for forhold som gjelder sjøtransport og havn. Planforslaget skal ha vurdert om foreslått infrastruktur/arealbruk kan føre til risiko for sjøtrafikken eller motsatt. 4. Aktuelle vurderingstema (ikke uttømmende): - Bølger fra skipstrafikk - Flak fra isbryting der dette er aktuelt - Sammenstøt med fartøy - Konflikt med ikke-motorisert ferdsel	4. Tas til orientering.
5	23/115855-13 Statnett 08/08-2023	1. Statnett har særskilt anleggskonsesjon etter energiloven for transmisjonsnettanlegg i Bergen, Vaksdal og Samnanger kommune. Dette innebærer at Statnett eier og drifter følgende anlegg i kommunene: a. Kai – Landingsplass for transformatortransport – Garnes b. Kai – Landingsplass for transformatortransport – Stanghelle c. 300 kV – Ledning Dale – Arna Felles for elektriske anlegg – inntegning i plankart 2. Planområdet berøres av eksisterende 300 kV transmisjonsnettledning. Transmisjonsnettledningen er bygget og drives i medhold av særskilt anleggskonsesjon gitt av Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE), jf. Energilovens § 3-1 første ledd. 3. Anlegg bygget i medhold av anleggskonsesjon er i all hovedsak unntatt fra Plan- og bygningslovens regler, og for slike anlegg kan det derfor ikke vedtas planbestemmelser eller vilkår som del av reguleringsplan for andre tema. Utgangspunktet er derfor at slike transmisjonsnettledninger i reguleringsplan ikke skal inntegnes som planformål, men innarbeides i plankartet med hensynssone med SOSI-kode H740 (båndlegging etter Energiloven) og tilhørende reguleringsbestemmelser (Pbl. § 11-8 bokstav d/ § 12-6). 4. Statnett ber om at følgende reguleringsbestemmelse knyttes opp mot hensynssonen for transmisjonsnettanleggene: <i>Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor hensynssonen og alle tiltak i terrenget og anleggsarbeid innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.</i> 5. Hensynssonen bør være identisk med ledningsanleggets	1. Tas til etterretning. Aktuelle hensynssoner vil bli innarbeidet i plankartet med tilhørende bestemmelser. 2. Se svar pkt.1 3. Se svar pkt.1 4. Tas til følge. Bestemmelse innarbeides. 5. Tas til følge. Hensynssonen blir tegnet opp likt som i gjeldende plan. 6. Tas til orientering 7. Tas til orientering 8. Tas til følge.

		byggeforbudsbelte. Byggeforbudsbelte langs disse transmisjonsnettledningene er totalt 40 meter, 20 meter målt horisontalt til hver side fra senter av begge ledningene. Det må ikke iverksettes tiltak som medfører forringelse av adkomst til Statnetts anlegg. Det må heller ikke gjøres inngripen i terrenget som medfører endring av overdekning over kabler eller oppfylling av terreng som medfører redusert høyde opp til luftledningsanlegg. Anleggsarbeid nært spenningsatte anlegg må skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. I tillegg til byggeforbudsbelte er det en varslingsavstand på 30 meter fra det ytterste strømførende fase på ledningen. Når det gjelder ROS-analyse ber vi om at denne gjennomføres med hensyn til transmisjonsnettet som kritisk infrastruktur både med hensyn til ferdig bygget anlegg og med hensyn til anleggsgjennomføring.	
6	23/115855-15 Bergen Sjøfartsmuseum 10/08-2023	Museet kjenner ikke til kulturminner ved Naustvika og Trengereid i Bergen kommune som kan bli påvirket av det omsøkte tiltaket. Museet har derfor ingen merknader til det planlagte arealinngrepet. Det er likevel mulig at det ligger kulturminner i det aktuelle området. Tiltakshaver er pliktig til å melde fra til museet dersom en under arbeid i sjøområdene finner skipsvrak, keramikk eller andre marine kulturminner. Dersom kulturminner på sjøbunnen kan bli påvirket av tiltaket, må arbeidet under vann straks stoppes.	Tas til orientering. Tas til orientering.
7	23/115855-35 Helsevernenheten 18/08-2023	Forutsetter at det i forbindelse med de planlagte reguleringsendringene sikres at beboerne i de berørte områdene ivaretas med tanke på støy, sikkerhet og fremkommelighet.	Tas til etterretning. Det er utarbeidet bestemmelser knyttet til støy som følger retningslinjene til retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442.
8	23/115855-18 Hordaland Grunneigar&sjølaksefisk arlag 20/08-2023	Bekymret for mengden masser som skal dumpes i fjordene våre rundt Osterøy og burde være unødvendig praksis i 2023. Massene kan og bør brukes til andre formål. Enorme mengder steinmasser med tilhørende støv, miljøgifter og tungmetaller kan ikke dumpes i fjorden. Kan ikke disse gjenbrukes på Trengereid? Konsekvensutredningen tar ikke med at sjødeponiene ligger i en nasjonal laksefjord.	Tas til orientering. Sjødeponi er allerede vedtatt i gjeldende reguleringsplan for Arna – Stanghelle (med vilkår). Det vises også til søknad/tillatelse til deponering av overskuddsmasser for sjødeponi fra Statsforvalteren i Vestland. Ikke tatt til følge. Se svar pkt.1. I vedtatt plan går det frem at selv med gjenbruk av masser i prosjektet, vil det likevel være et stort masseoverskudd, som må håndteres. Det er gjennom reguleringsbestemmelsene sikret at for alle deponi og

		4. Fjordsystemet rundt Osterøy er vernet for å ta vare på laksen og sikre vandringsruten for laksen når han går ut som smolt og når han kommer tilbake fra havet for å gyte. Det skal derfor ikke utføres noe arbeid i og ved fjorden som kan påvirke laksen negativt. Planene har ikke tatt hensyn til dette. 5. Etterlyser hvilke tiltak som blir gjort dersom det viser seg at målinger viser spredning av partikler og andre miljøgifter. Er det noen alternativ dersom dumping må stoppes? 6. Mangler informasjon om hvilke tiltak som skal gjøres ved smolt utgangen om våren. I konsekvensutredningen står det at det skal tas særlig hensyn i denne perioden. Skal driften stoppes i mai og juni? 7. Det er ingen informasjon om hvilke tiltak som skal gjøres når kyst torsken skal gyte. Den gyter i dybden som utredningen viser har stor spredning av partikler. Skal anlegget stoppes i perioden februar-mars? 8. Dumping av masser vil medføre at støvpartikler fra steinmassene vil sige ut under "skjørtet" på dumpestedet og spre seg ut over fjorden og legge seg på sjøbunnen i et stort område av fjorden. Dette vil bli skadelidende for arter som lever på og ved bunnen og i neste omgang gå ut over fisken som lever på disse artene. Til slutt går det ut over de som bruker fjorden som en matressurs og rekreasjon. Dette er ikke godt nok utredet i konsekvensutredningen. 9. Sørfjorden er i dag en fjord med dårlig oksygeninnhold i nedre vannlag. Sjødeponi vil gjøre dette verre. 10. Det er store mengder miljøgifter som skal dumpes. Hva blir følgene for dypvannsfisk i området? Bli det fiskestopp i perioden? Det vil også lekke ut fra fyllingene i mange år, blir det også fiskestopp her? Ender vi opp med fisk som ikke kan brukes til mat? 11. Dumpingen vil påvirke vannkvaliteten. En får gjerne en endring i PH-verdien i lang tid. Ved forandring i PH kan få katastrofale følger for smolten. Kan ikke se at dette er utredet i konsekvensutredningene. Hvilke tiltak blir satt i gang for å minske dette. 12. Når store mengder tunneltmasser skal dumpes vil det føre med seg andre miljøgifter. En kan ikke se at det er tatt høyde for de mange tonn med plast, sprengstoffrester etc. Hva er løsningen for å fjerne dette i full drift? Etterlyser hvilke mengder det er snakk om her, og hvor mye regnes det å samle opp? 13. Hvordan blir overvåkingen av utslepp gjennom sjaktene	riggområder skal det utarbeides overvåkningsprogram. 3. En revisjon av gjeldende plan med tilhørende konsekvensutredninger for E16 og Vossebanen Arna - Stanghelle, inngår ikke som en del av dette planarbeidet. I endring av reguleringsplanen vil det for sjødeponi i Naustvika utarbeides konsekvensutredning. At sjødeponiet ligger i en nasjonal laksefjord vil være en del av kunnskapsgrunnlaget når påvirkning på anadrom fisk skal utredes. 4. Statsforvalteren må gi tillatelse etter forurensningsloven for deponering av masser i sjø, og kan i tillatelsen gi vilkår slik at fare for forurensning og negativ påvirkning på fisk og annet marint biologisk liv blir redusert til akseptabel risiko. Til orientering vises det til søknad/tillatelse til deponering av overskuddsmasser for sjødeponi fra Statsforvalteren i Vestland (se Statsforvalteren sin nettside), for sjødeponi i vedtatt reguleringsplan for E16 og Vossebanen, Arna-Stanghelle. 5. Dette vil bli sikret gjennom overvåkningsprogrammet. Det vil bli gjort undersøkelser i oppstartsfasen og avbøtende tiltak vil bli iverksatt om nødvendig. Det vises også til at nødvendige tillatelser etter forurensningsloven må gis av Statsforvalteren. 6. Viser til pkt. 4 og 5. 7. Viser til pkt. 4 og 5. 8. Se svar pkt.3. Temaet er omtalt i konsekvensutredning for sjødeponi i Naustvika. 9. Sjødeponiene er allerede vedtatt i gjeldende reguleringsplan for Arna – Stanghelle (med vilkår). Det vises også til søknad/tillatelse til deponering av overskuddsmasser for sjødeponi fra Statsforvalteren i Vestland (se Statsforvalteren sin nettside). 10. Se svar pkt.5. 11. Se svar pkt. 5. 12. Se svar pkt.4. 13. Se svar pkt. 5. Det vises også til at nødvendige tillatelser etter forurensningsloven må gis av Statsforvalteren. 14. Ikke tatt til følge. Sjødeponiene er allerede vedtatt i gjeldende reguleringsplan for Arna – Stanghelle (med vilkår). Det vises også til søknad/tillatelse til deponering av overskuddsmasser for sjødeponi fra Statsforvalteren i Vestland. 15. Se svar pkt. 3. 16. Det vises til at det er nylig vedtatt reguleringsplan for E16 og Vossebanen, Arna-Stanghelle, som ligger til grunn for prosjektet. Endringene av reguleringsplanen vil ikke gi endringer for hovedmålet med den vedtatte reguleringsplanen, som er å bygge ny veg og bane mellom Arna-Stanghelle.

		gjennomført? Hvordan skal en tømme oppsamla miljøgifter i en slik løsning? Etterlyser løsninger og tester på at dette går an fysisk. 14. Det må finnes løsninger der fjorden kan brukes som transport. Stiller spørsmål ved hvorfor det ikke jobbes videre med løsninger som har lite utslipp, for eksempel båter med batteri drift etc. Det vises alltid til at det totale utslippet blir minst ved å dumpe det i fjorden. Etterlyser tall og utredninger for andre løsninger. 15. Det er mangler ved konsekvensutredningen vedrørende fiske i fjorden av både laks, sjøørret og andre fiskearter. Laksefiske og brisling fiske var en stor næring inntil få år siden. Ingen fiskeplasser er nevnt. Dette har stor verdi for grunneiere og retten til å fiske der og kan komme i bruk om det blir åpnet for å fiske igjen. Både på Langhelle og Romslo var det gode lakseplasser. Disse blir rasert ved bygging av ny vei. Er det vurdert erstatning over tapte fiskeplasser? 16. Området prosjektet skal gjennomføres i kommer inn under Unesco sin liste over verna områder. Dumpeplass for stein ligger nå i Nordhordaland biosfære område. Her skal det tas særskilt hensyn til naturen og ikke gjøre noe som kan føre til forringelse. Kan ikke se at dette er nevnt i utredninger og rapporter. 17. Fjordsystemet rundt Osterøy er helt spesiell med mange terskler. Dette gir lite utskifting av vann. Modellering og forsøksstudier har ikke vist til dette og det tror vi kan medføre stor spredning av partikler i alle vannlag. 18. Nytt kryss på Rødberg skjer på jordbruksland som skal tas særlig hensyn til. I 1989 fikk eieren av bruket kulturprisen i Vaksdal for særskilt bra drift av gården. Dersom dette området skal brukes må det tilbakeføres til bruker slik at det er egnet for landbruk. 19. Ber om at SVV setter en fot i bakken og vurderer om det er slik vi skal bygge vei i fremtiden. 20. Hvilke overvåkinger av miljøet blir gjort underveis og hva skal til for at planene blir endret? Mener at føre var prinsippet i naturmangfoldsloven § 9 må gjelde.	17. Se svar pkt.3. 18. Tiltak på Rødberg er midlertidig. Området vil tilbakeføres. 19. Tas til orientering. Det vises for øvrig til Nasjonal transportplan. 20. Se svar pkt.4 og 14.
9	23/115855-40 Bergen brannvesen 21/08-2023	1. Forutsetter at planområdet tilrettelegges for brannvesenets kjøretøy, samt tilstrekkelig slokkevannkapasitet. 2. Ber om oversikt over anleggsområder og når det iverksettes driving av tunneler. 3. Det forutsettes at det tidlig avklares hvordan	1. Tas til orientering. 2. Tas til etterretning. Endelig avgrensning og utstrekning av anleggsområder vil være en del av komplett planforslag til offentlig høring og ettersyn. 3. Tas til orientering. Det legges opp til dialog med brannvesenet før

		redningsorganiseringen under tunneldrift skal ivaretas før anleggsaktiviteten iverksettes. Ber om informasjon om dette både for Bergen og Vaksdal kommune.	anleggsstart
10	23/115855-42 Bymiljøetaten 21/08-2023	<i>Grøntfaglige forhold</i> <i>Naustvika:</i> Det er positivt at foreslått planendring samlet sett vil kunne føre til mindre inngrep. Det vurderes samtidig som uheldig at utbyggingen fortsatt vil kunne kreve store inngrep i et naturpreget område langs med sjø med potensielt store naturverdier. <i>Trengereid:</i> Planområdet berører natur- og friluftsverdier som må tas hensyn til. Her er potensiale for forekomster av flere arter med særlig stor forvaltningsinteresse. Naturvernområdet Kråmyrane er et stort og viktig myrområde. Statsforvalteren er her vernemyndighet. Det er registrert fremmede arter innenfor planområdet, og det må derfor utvises aktsomhet og unngås handlinger som fører til videre spredning av slike arter. <i>Espeland:</i> Foreslått flytting av adkomstveg vil potensielt kunne berøre viktig sti/adkomst til Storelva. Stien må bevares, og holdes åpen og tilgjengelig for allmennheten. <i>Mobilitet og veg</i> Eventuelle behov for oppgradering av kommunale veier, tilknyttet prosjektets anleggsfase, må avklares tidlig i planprosessen. Arealene som vil være nødvendige for utbedring av vegnettet må inkluderes i planområdene. For å vurdere endelig planavgrensning bør det utarbeides en trafikkanalyse. Med hensyn til mobilitet stilles det spørsmål ved om det, i tillegg til midlertidig trapp, burde vært sikret en universell løsning for adkomst til bussholdeplassene langs E16 på Trengereid. Det stilles spørsmål ved om adkomst til eksisterende boligområder på Romslo, Risnes og Skulstad blir tilfredsstillende i anleggsfasen, blant annet for de myke trafikantene.	Tas til orientering. Flere av tiltakene er midlertidig, med krav om at områdene skal tilbakeføres til eksisterende bruk og opprinnelig tilstand. Endringene i Naustvika vil medføre mindre terrenginngrep enn sjødeponiet ved Romslo som ligger i vedtatt plan. Det er ikke planlagt å regulere inn veitilkomst til det midlertidige bygg- og anleggsområdet i Naustvika. Tas til orientering. Det er utarbeidet rapport om naturmangfold i vedtatt plan, som beskriver virkningene av tiltakene i planen. Natur- og friluftsverdier skal så langt det lar seg gjøre tas hensyn til. Tas til orientering. Planendringene vil ikke berøre Naturvernområdet Kråmyrane, men grenser opp mot myrområdet. Konsekvenser er utredet i vedtatt plan. Tas til orientering. Håndtering av fremmede arter er omtalt i vedtatt plan. Det er i bestemmelsene krav til at det skal utarbeides rigg- og marksikringsplan som skal gi føringer for "Tiltak for å minimere risiko for sprenging av framande artar" Tas til orientering. Flytting av adkomstveg vil ikke berøre sti/adkomst til Storelva. Tas til orientering. Det vil avholdes videre dialog med Bergen kommune angående bruk av kommunale veier. Tas til etterretning. Det er utarbeidet trafikkanalyse for vedtatt plan. Det legges opp til en løsning med midlertidig GS-veg langs Trengereidsvingene med rekkverk mot anleggstrafikken. Det er ikke mulig å få til universell utforming på GS-vegen. Tilkomst til busslommene langs E16 øst for Risnestunnelen får omtrent tilsvarende stigning som i dag. Adkomst til boligområder og trafiksikkerhet vil sikres gjennom bestemmelsene. Reguleringsbestemmelse i vedtatt plan som omhandler myke trafikanter i anleggsperioden er tenkt videreført i planforslaget: "Eksisterende fotgjengertraséer, sykkelveier, veier og varelevering i områder avsett til midlertidig rigg- og anleggsområde, skal opprettholdes eller sikres en trygg omlegging gjennom hele anleggsperioden." Det vil utarbeides en arbeidsvarslingsplan. Tas til etterretning. Bli vurdert i det videre planarbeidet.

		11. Det må sikres fullgode løsninger for gange og sykling, inkl. tilkomst til bussholdeplass i Arnatveitvegen, i hele anleggsperioden. 12. Fremtidig ansvar for veggen o_SKV på Espeland, vist på kartblad 46 og 47 i gjeldende reguleringsplan må avklares. Snumulighet i enden av veggen må vurderes.	
11	23/115855-43 Fiskeridirektoratet 21/08-2023	1. Viser til høringsuttale til reguleringsplan for E16 og Vossebanen Arna-Stanghelle, datert 22.09.2021. 2. Fiskeridirektoratet er positiv til ny sjaktløsning som skal tas i bruk for deponering av masser på sjøbunnen. 3. I tidligere høringsuttale ble det påpekt at spørsmålene om spredning av finstøv som Sweco har tatt opp i sin rapport fra 2020 må følges opp videre. Vi ser den nye sjaktløsningen som et bedre alternativ enn å benytte flytende kaianlegg og stålrør i forhold til å redusere risiko for spredning av finstøv. 4. Gjør oppmerksom på oppdrettsanlegget som er etablert på lokalitet 12156 Blom på andre siden av fjorden. Vi forventer at konsekvenser for driften av anlegget kartlegges gjennom ny konsekvensutredning. Innehaver av oppdrettsanlegget er Sjøtroll Havbruk Sjø AS.	1. Tas til orientering. 2. Tas til orientering. 3. Tas til orientering. 4. Tas til etterretning. Konsekvenser for oppdrettsanlegget blir vurdert i KU for Naustvika. Det blir lagt opp til dialog mellom tiltakshaver og innehaver av oppdrettsanlegget.
12	23/115855-41 Statsforvalteren i Vestland 21/08-2023	1. Endring av nytt forslag om sjaktløsning for dumping av masser i Sørfjorden utløser krav om konsekvensutredning. Sentrale tema i en slik utredning må omfatte konsekvenser for naturmangfold i fjorden. 2. Minner om at det alltid bør vurderes tiltak for å redusere masseoverskuddet, jf. bla ressurspyramiden. 3. Vi har merket oss at SVV har nevnt et alternativ der firefeltsvei mellom Arna og Trengereid ev. blir utsatt, da denne ikke er rasutsatt.	1. Tas til etterretning. Endringene med ny sjaktløsning for dumping av masser til sjødeponi er vurdert å ikke utløse krav om KU etter pbl. og forskrift om konsekvensutredning. Flytting av sjødeponi i Naustvika er vurdert å utløse krav om konsekvensutredning, og det vil bli utarbeidet rapport for naturmangfold. 2. Tas til orientering. For samlet plan for massedeponi vises det til vedtatt plan for E16 og Vossebanen, Arna-Stanghelle. 3. Tas til orientering.
13	23/115855-37 Bergen Vann 22/08-2023	1. Viser til tidligere uttalelse av 16.09.2021 i forbindelse med høringsuttalelse. Tidligere uttalelse opprettholdes. 2. Ønsker videre samarbeid og koordinering av arbeid i forhold til planer om ny overføringsledning DN 600 forbi Asko-krysset.	1. Tas til orientering 2. Tas til orientering.
14	23/115855-34 Vestland Fylkeskommune 22/08-2023	1. Ber om at trafiksikkerhet blir et tema i planarbeidet. Både i planbeskrivelsen, ROS-analysen og KU der det er krav om det. 2. Særlige forhold med tanke på trafiksikkerheten må utredes. 3. Vurdere eierforhold (t.d. i forhold til bygging av fortau, gs-veg	1. Tas til etterretning. Trafiksikkerhet vil bli vurdert i planarbeidet. 2. Se svar pkt. 1. 3. Tas til orientering. 4. Tas til orientering. 5. Tas til orientering.

		osv). 4. Konsekvenser for drift og vedlikehold på veinettet må utredes. 5. Det kan bli behov for gjennomføringsavtale, særlig der det er rekkefølgekrav om tiltak på fylkesveien. 6. Ved etablering av midlertidig trapp for myke trafikanter til bussholdeplass på Trengereid må det sikres universell utformet tilgang for brukerne av bussholdeplassen.	6. Tas til etterretning. Det legges opp til en løsning med midlertidig GS-veg langs Trengereidsvingene med rekkverk mot anleggstrafikken. Det er ikke mulig å få til universell utforming på GS-vegen. Tilkomst til busslommene langs E16 øst for Risnestunnelen får tilsvarende stigning som i dag.
15	23/115855-47 Voss klekkeri 22/08-2023	1. Tiltakshaver må finne løsninger som skader naturen minst mulig. "Føre var prinsippet" må gjelde. 2. Sørfjorden er del av en nasjonal laksefjord. Alle laksestammene i indre fjorder Dale, Vosso, Ekso og Modalen er trua og veldig sårbar for nye negative påvirkninger.	1. Sjødeponiene er allerede vedtatt i gjeldende reguleringsplan for Arna – Stanghelle (med vilkår). Det vises også til søknad/tillatelse til deponering av overskuddsmasser for sjødeponi fra Statsforvalteren i Vestland. 2. Tas til orientering.
16	23/115855-45 Direktoratet for mineralforvaltning 23/08-2023	1. Flere av områdene som endres rører ved kjente forekomster med mineralske ressurser, eller gamle gruver. Det er viktig at det i disse tilfellene gjøres vurderinger av om de endra områdene vil få en annen virkning på forekomstene. Vurderingen bør gå fram av planbeskrivelsen. 2. Det bør vurderes om endringene av planen fører til ny påvirkning på gamle gruver og gruveåpninger, enn det som er identifisert i vedtatt plan.	1. Tas til orientering. 2. Tas til etterretning.
17	23/115855-48 NVE 29/08-2023	1. Viser til NVE sin kartbaserte veileder for reguleringsplan. Den som utarbeider planen, har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet. 2. Anbefaler at våre nettsider for arealplanlegging brukes.	1. Tas til orientering. 2. Tas til orientering